No. 1109 Zaterdag 25 Maart 1905. 22ste Jaargang.

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN.

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire en Aruba per drie maanden fl. 2,— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10,—
Afzonderlijke nummers fl. 0,20.

BUREAUX VAN DIT BLAD
REDACTIE: Waterkant, Otrabanda, No. 223
ADMINISTRATIE: Plein Concordia, No. 129, Pietermaai

E Courant aki ta sali toer dia Sabra.
Su prijs di abonnement ta fl. 2,— pa tres luna pagá padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire i Aruba fl. 10,— pa anja.
Un number sol fl. 0,20.

Curaçao, 24 Maart.

DE NIEUWE BEGROOTING.

III.

Art. 56. Kosten van het maken van werken in het belang van de waterverschaffing .... *f* 10,000.

In den toelichtenden staat lezen wij:

Art. 56. Het voor 1904 toegestaan crediet werd aan het volgende besteed:

Het graven van 5 nieuwe putten, het uitdiepen van eenige oude en 't afsluiten van de terreinen om de putten, terwijl een aanvang werd gemaakt met het graven van 3 nieuwe putten.

In het 2de district zijn op huurgronden ruim 9 K.M. dam voltooid.

In het 3de en 4de district zijn ongeveer 2200 meter dam op huurgronden aangelegd.

In het 5de district werden op verschillende huurgronden dammen uitgezet.

Dan een steenen dam op het gouvernementsterrein bewesten Savonet ter lengte van 56 M. ± 50 M. voltooid.

Op de plantages Maria Maai, Gasparito, Brievengat, van Engelen, Blauw, Natal en Dienoortje werden met subsidie van het gouvernement dammen aangelegd."

Uit verschillende berichten weet men reeds, dat deze wijze van waterverschaffing de volle sympathie der landbouwende bevolking heeft, echter meenen wij toch geen aanmerking, maar een kleine opmerking te moeten maken. Vroeger is herhaaldelijk gezegd, „dat men geheel Curaçao moest indijken, opdat het één groote regenbak zou worden." Zou men nu in Holland niet in den waan geraken, dat men hier bezig is werkelijk dezen reuzen-regenbak op te trekken, wanneer men leest, dat in het 2de district ruim 9 K. M. dam voltooid is. Zal men hierbij niet denken aan een hoogen, zwaren zeedijk, die niet bij Meters maar bij Kilometers wordt gemeten? Daar wij zelven vroeger ook eens een dergelijk bericht hebben medegedeeld, rekenden wij het ons tot plicht tegen zulk een verkeerde opvatting te waken. Hier weten wij wel, dat er slechts sprake is van kleine, lage dammetjes van 75 c. M. hoog, over 't algemeen slechts tusschen de 20—40 Meter lang, sommige iets langer, die alle te zamen een lengte van 9 Kilometer vormen: maar men mocht in Holland hier eens niet op letten en daarom meenden wij er de aandacht op te moeten vestigen.

Uit hetgeen wij nu laten volgen uit den toelichtenden staat, besluiten wij met vreugde, dat er geregeld met het aanleggen van dammen en het graven van putten zal worden voortgegaan. Jammer, dat dit jaar door gebrek aan voldoende regen het groote nut der dammen niet proefondervindelijk kon worden bewezen, maar wij gelooven toch niet dat iemand der leden van den Kolonialen Raad iets heeft tegen de ze wijze van waterverschaffing, of liever van water-vasthouding binnen de terreinen, zoodat het ruimschoots gelegenheid heeft om in den grond te dringen en de putten te voeden. Dit artikel zal dus wel geen gevaar loopen geschrapt te worden. Vooral nu blijkt uit den toelichtenden staat, dat men ook meerdere putten zal gaan graven.

„De bedoeling is het voor 1906 aangevraagd bedrag in de eerste plaats te besteden aan eene geleidelijke voortzetting van den aanleg van putten en dammen, waartoe de, zoowel zijdens de plantage-eigenaren als van den kant der kleine landbouwers betoonde medewerking, gereede aanleiding geeft.

Daar echter de mogelijkheid bestaat, dat het gevolgd systeem op den duur geene voldoende resultaten geven zal, en tot het nemen van proeven met andere middelen tot waterverschaffing zullen dienen overgegaan te worden, zoo behoudt het Bestuur zich voor daartoe het aangevraagde crediet eventueel eveneens te doen strekken."

Deze laatste zinsnede is wel wat geheimzinnig. Wat wordt hier onder „*andere middelen tot waterverschaffing*" verstaan? Misschien het aanschaffen van een boormachine; maar dan schieten van de gevraagde *f* 10,000 niets over voor dammen en putten, niets ook voor een boormeester met zijn werkvolk, onderhoud en reparatie der machine, noch voor de zeer dure vervoerkosten van zulk een zware machine.

Wellicht wordt er onder verstaan het bouwen van eenige groote regenbakken onder wijd-uitslaande vangdaken, welke regenbakken over de verschillende districten verdeeld, het arme volk in de droge tijden van water konden voorzien. Of zal men in de buitendistricten open reservoirs graven aan den voet van een glooiende helling, welke gelijk gemaakt is en met asphalt hard gemaakt, zoodat het stroomend water er in kan vloeien zonder vuil en zand mede te nemen?

Of zou men misschien de proef eens willen nemen met landbouwgeschut? Men kent onze opinie hieromtrent. Wij voelen zeer veel voor deze wijze van werkelijke waterverschaffing. Dammen aanleggen is goed, putten graven uitstekend, maar als het niet regent, worden de beste putten spoedig droog en staan de dammen om een dor en onvruchtbaar terrein. Volmondig bekennen wij echter, dat onze lectuur over landbouwgeschut nog niet zoo volledig is, dat wij een dergelijke proef onvoorwaardelijk zouden durven aanbevelen. Het Bestuur is echter beter dan iemand in staat over deze quaestie te beslissen, daar de heeren SELHORST en SNIJDERS indertijd een bijzondere studie van landbouwgeschut hebben gemaakt en hun bevindingen hebben neergelegd, ieder in een afzonderlijk rapport. Het heeft ons ten zeerste bevreemd, dat deze twee rapporten niet werden opgenomen in het laatst verschenen Koloniaal Verslag, dat toch liep over 1903, het jaar, waarin beide heeren hun studie hebben ingezonden. Reeds vroeger hebben wij gewezen op het groote nut, dat getrokken zou kunnen worden uit de publiceering dezer twee rapporten, daar het publiek veilig verondersteld mag worden al heel weinig over het regenschieten te hebben gelezen, wijl de lectuur over deze stof nog niet zoo algemeen verspreid is. Mocht derhalve door het Bestuur onder *andere middelen tot waterschaffing* ook het regenschieten worden verstaan, dan zouden wij beleefd, doch dringend willen verzoeken, zoo spoedig mogelijk tot publiceering der beide verslagen te willen overgaan, te meer daar de uitgaven dan zeker wel iets meer dan *f* 10,000 zullen beloopen.

Volgt nu de belangrijke afdeeling *Openbare Werken.*

60 Traktementen of vertroftraktementen, bureelbehoeften en fouragegelden van den directeur van, en den opzichter bij het departement van openbare werken:

a traktementen:

een directeur........	f 4,500.	
een opzichter.......	„ 2,400.	
een opzichter.......	„ 1,000.	
een teekenaar.......	„ 720.	
		f 8,620.

b toelagen

aan den directeur voor bureelbehoeften........................	f 120.	
aan een officier, belast met de triangulatie van de eilanden Curaçao Aruba en Bonaire á f 6 — perdag	„ 2,190	
aan een opnemer.....................	„ 3,000.	
		„ 5,310.

c verplaatsingskosten voor den

directeur..................	„ 800.	
		f 14,730.
		f 14,730.

Art. 60*a*. In het belang van eene goede technische uitvoering der werkzaamheden bij het departement van openbare werken is het een bepaald vereischte, dat over een opzichter beschikt kan worden, die eene practische, technische opleiding heeft genoten.

De voordeelen, aan eene technische uitvoering der werkzaamheden verbonden ...

Feuilleton.

EEN BELGISCHE VISCHSCHOOL

In het algemeen wordt aangenomen, dat de kunst, de listige kabeljauw en de plompe zeetong te vangen, eene aangewaaide gave is, welke de deugdelijke visscher meê ter wereld brengt, en die niet door onderricht en oefening verkregen wordt. In het practische België echter is men een andere meening toegedaan. Dáár namelijk geldt de visscherij voor eene kunst, welke eene zeer degelijke studie vordert, wil zij bloeien en gedijen, en aan dit verstandig inzicht hebben de belgische visschersscholen haar ontstaan te danken, over welker inrichting en doel hier een en ander volgt, ontleend aan de beschrijving van den Engelschman A. Pitcairn-Knowles.

De belgische visschers hebben een leelijke crisis achter zich, niet slechts om de gevolgen der groote concurrentie onder elkander, maar ook aan de onbekwaamheid der visschers toe te schrijven. Derhalve besloot men door passend onderricht het jonge visschersvolk de gelegenheid te verschaffen, zich op eene aan de toestanden en behoeften beantwoordende wijze theoretisch en practisch voor hun zwaar beroep voor te bereiden.

Om dit doel zoo veel mogelijk te bereiken, richtte men op drie plaatsen, namelijk Ostende, Blankenberghe en Nieuwpoort dergelijke visschersscholen op. Het gunstige resultaat is niet uitgebleven; het overtrof zelfs alle verwachtingen, zoodat reeds voor nieuwe inrichtingen van dien aard wordt gewerkt. De Staat en de gemeente verleenen subsidie aan het nuttige werk, en de Franschen, die op het gebied van vischvangst zulke bolleboozen zijn, beijveren zich, het leerrijke voorbeeld van hun naburen te volgen.

Terwijl vroeger de opvoeding van den aanstaanden zeeman zich beperkte tot de lessen en wenken van zijn in de oude "school" opgegroeiden vader en grootvader — waaraan practische waarde intusschen niet te ontzeggen valt — en hij wellicht alleen door een toeval van het moderne materiaal en de moderne inrichtingen en theorieën te hooren kreeg, wordt hem thans de gelegenheid geboden, reeds in zijn kinderjaren door bekwame, in den grond ervaren onderwijzers te worden opgeleid. Hij krijgt prachtige verzamelingen en tentoonstellingen van instrumenten, zeekaarten en alle voor zijn vak in aanmerking komende voorwerpen onder zijn oogen, kan, onder voorlichting van een degelijk zaakkenner proeven nemen en derhalve ervaringen opdoen, welke hem voor zijn toekomstig beroep van onschatbare waarde zijn kunnen. — kortom, op deze *écoles de pêche*, vooral die van Ostende, geschiedt alles om den leergierigen leerling, wiens toekomst op het water ligt, tot in de kleinste bijzonderheden met de noodige kennis toe te rusten. Wie na den verplichten leeftijd van drie jaren het diploma van bekwaamheid verkregen heeft, kan gerust den strijd aanvangen tegen de grillige elementen en de gevreesde concurrentie, gelukkig in het bewustzijn, dat hij over de kunde beschikt, om eenmaal over zijn eigen vaartuig het commando te voeren.

Eerst in 1890 werd het denkbeeld van soortgelijke visschersscholen uitgevoerd, nadat de eigenlijke tisch-

bonden, zullen door het minder onderhoud, dat de werken later zullen vereischen, ruimschoots opwegen tegen de meerdere uitgaven, die aan een goed technisch toezicht zijn verbonden.

Bovendien liggen de werkzaamheden in het stadsdistrict, vooral ook in verband met de mindere geschiktheid van vele ploegbazen om ondertoezicht te houden, gewoonlijk te ver uit elkâar om door één opzichter een bekoorlijk toezicht te doen houden en zeker is zulks het geval zoodra een of ander herstellingswerk of bijbouwing van eenig belang onderhanden is.

De aanstelling van een opzichter met eene behoorlijk praktische, technische opleiding wordt daarom noodzakelijk geacht.

Ongetwijfeld zullen er wel enkele korte perioden in het jaar voorkomen, dat men feitelijk geen twee opzichters voor de werken in het stadsdistrict onderhanden noodig heeft, maar dan zal men van den tweeden opzichter, als vrij goed smid, uitstekend gebruik kunnen maken voor het verrichten van reparatiën aan de baggermachine en andere werktuigen en het uitvoeren van moeielijk smeedwerk waarvoor thans geen geschikt personeel voorhanden is.

Ook is het noodzakelijk om, wil het Bestuur met eenige kans op goeden uitslag het ambachtsonderwijs ter hand nemen, over meer praktisch technisch personeel te kunnen beschikken dan thans het geval is.

Voor eene goede technische uitvoering van de werkzaamheden bij het departement van openbare werken en het aanhoudend op het bureau voorkomende teekenwerk is het noodzakelijk, dat op dat bureau over een geschikt teekenaar beschikt kan worden. Bovendien komt het veelvuldig voor, dat andere bureaux de hulp van den directeur van het departement van openbare werken inroepen om eenig noodzakelijk teekenwerk te verrichten.

Voor dit werk telkens iemand te employeeren, die wel eens „iets" aan teekenen gedaan heeft, geeft niet alleen slecht werk, maar levert allerlei moeilijkheden op.

Het gevolg hiervan is dat nu, uit nood gedrongen, veel teekenwerk of in het geheel niet geschiedt of wel vervangen moet worden door langwijlige omschrijvingen, die toch slechts half aan het doel kunnen beantwoorden.

Daarom wordt voorgesteld om op het bureau van het departement van openbare werken een jongmensch aan te stellen, die aldaar voor teekenaar wordt opgeleid en door die opleiding alsdan de aangewezen persoon is om bij ziekte of andere verhindering den 2n. opzichter te vervangen.

Art. 60*b*. De administratieve werkzaamheden op het bureau van den directeur van het departement van openbare werken nemen steeds meer en meer toe, zoodat de vroeger toegestane toelage voor bureelbehoeften, waaronder begrepen die voor teekenbenoodigdheden, reeds niet toereikend is.

Aangezien die uitgaven nog aanmerkelijk zullen toenemen in verband met de voorgestelde gedeeltelijke topographische opname van de benedenwindsche eilanden (vide toelichting bij art. 62) wordt eene verhooging van de toelage voor bureelbehoeften met f 40.- noodzakelijk geacht.

De topographische opname, bedoeld in de vorige toelichting, dient, wil men voorkomen, dat zich de bij de opmetingen onvermijdelijk begane fouten ophoopen, aan te sluiten aan een samenstel van vaste punten, die door steenen pilaren zullen worden aangegeven.

Voor de opname van deze punten, vormende het zoogenaamde triangulatienet, wordt gerekend op de hulp van een officier (van zee- of landmacht), wien eene toelagen van f 6.— per dag zal worden uitgekeerd.

Hoelang de opname zal duren, is moeilijk van te voren vast te stellen, maar men rekent dat zij voor Curaçao, Bonaire en Aruba te zamen niet langer dan een jaar zal duren.

Verbetering van de Visscherij in onze Kolonie.

II.

Er is misschien geen enkele buitenlandsche vischsoort, die in grootere hoeveelheid in onze kolonie wordt ingevoerd en verbruikt, dan de geconserveerde *sardijntjes* in blik. Vreemd en raadselachtig mag het op zich zelf wel heeten, van Frankrijk en elders dezelfde visch hier te importeeren, die in zoo'n onnoemlijk aantal aan onze eigen kusten aanwezig is. Men zoeke de reden ervan niet hier in, dat ons volk de kunst niet verstaat, visch in blik te verpakken en te verduurzamen. Evenmin, dat deze visch niet lang versch blijft en te klein van stuk en te gering van waarde is, dus de moeite niet loont van eenige bewerking, om ze langer te bewaren; want eene niet grootere soort, overigens zeer veel op de sardijnen gelijkend, de *sprengel*, en de iets grootere *masbango* worden, zij het ook op zeer primitieve wijze geconserveerd, eenvoudig op het vuur geroosterd en geblakerd, en veel door de mindere klasse gegeten. Men vangt de sardijnen met de *tarai*, het ronde werpnet, bijna hoofdzakelijk alleen als lokaas om grootere visch te vangen. Zelfs de visschers, die toch zeker in de gelegenheid zijn, ze altijd versch gevangen te eten, maken er slechts weinig en bij uitzondering gebruik van. Werkelijk, er is bijna niemand, die de sardijntjes gerust en zonder wantrouwen eet. Reeds TEENSTRA (*De Nederl. West-Indische eilanden* I, bladz. 267 en 268) constateerde dit feit omstreeks het jaar 1830. De sardijnen hebben den naam van *sjwáti*, d. i. vergiftig te zijn. En inderdaad, er zijn zooveel gevallen van vergiftiging door het eten van deze visch bekend, dat aan de waarheid er van niet te twijfelen is.

Het is eenige jaren jaren geleden, dat aan de Saligue aan de Westkust van Bonaire iemand door het eten van sardijntjes vergiftigd werd. Bijna onmiddellijk reeds na het eten er van, puilden zijn oogen uit, en bijna op hetzelfde oogenblik maakte een hevige bloedspuwing een einde aan zijn leven.

Al heeft die vergiftiging bij den mensch niet altijd den dood ten gevolge, de uitwerking er van is zoo plotseling, zoo hevig, zoo schadelijk, dat zij het wantrouwen voor deze visch alleszins natuurlijk en verklaarbaar maakt. Het is meermalen gebeurd, dat men een proef wilde nemen of zich met zekerheid vergewissen van de vergiftige eigenschap van sardijntjes. Men wierp ze een hond of kat of kip voor. Bijna op hetzelfde oogenblik, dat deze dieren er een stuk van gegeten hadden, vielen ze na eenige ombuitelingen dood neder.

Meermalen waren visschers er getuigen van, hoe een pelikaan, (een zeevogel, die op visch aast, en op Bonaire *gaansje* of *pelikino* genoemd wordt), pijlsnel in het water neerschoot en met een sardientje in den bek te voorschijn kwam. Doch de vogel had nauwelijks den tijd om met moeite naar den wal te vliegen en daar op de rotsen dood neer te vallen.

Algemeen neemt men aan, dat in de maanden, waarin de letter *r* NIET voorkomt, dus in de maanden Mei, Juni, Juli, Augustus, het volstrekt zeker is, dat de sardijntjes vergiftig zijn. Doch ook buiten die maanden is men er niet gerust op. Een zeer duidelijk kenmerk om de *sardijn* van de *sprengel* (*springer?!*) te onderscheiden is, dat de eerste aan elke zijde over de geheele lengte een roode streep heeft. Bovendien zijn de schubben van de laatste veel harder. De *sprengel* is nooit vergiftig, waar en wanneer ook gevangen. Naar men verzekert, is de sardijn evenzeer vergiftig, ook al is ze gezouten, alleen is het vergift in dat geval minder snelwerkend. Niettemin komen bijna zeker de gevolgen daags na het eten voor den dag. Men heeft opgemerkt, dat de staart en ook de kop de meest vergiftige deelen van deze visch zijn.

Voor zoover mijn inlichtingen omtrent de visscherij aan de kust van Bonaire betreffen, zijn er nog eenige andere visschen, die evenzeer maar in mindere mate als *sjwáti* beschouwd worden. Zoo o. a. de *pikoer*, dezelfde die op Curaçao *snoek* wordt geheeten, die tot 3 voet lengte heeft. (TEENSTRA zegt, dat alleen de kop vergiftig is.) Verder ook de *jaagkabeljauw*, ongeveer 1 tot 3 voet lang, en de *sjatalári*, tot één el lang.

De visschers van Bonaire maakten mij nog opmerkzaam op een zeer vreemd verschijnsel, (waarvan ik de waarheid natuurlijk niet heb kunnen controleeren), dat over het algemeen de visch, die aan de Westkust van dit eiland gevangen wordt, van het Zuid-Oosten tot aan het Noord-Westen, zeer verdacht en zeer gevaarlijk is, om gegeten te worden. Daarentegen is er geen geval bekend van vergiftiging door visch gevangen in de Oostelijke streek, die loopt van het zuiden naar het Noord-Westen. Ten Noorden van Slagbaai bevindt zich een baai of inham, die door de visschers *boca-sjwati* gebrandmerkt is, omdat alle soorten visch daar gevangen bijna altijd *sjwati* zijn.

Ik waag mij niet aan een verklaring van dit verschijnsel. In den volksmond heet het, dat zich op die plaatsen banken of aderen van kopermijnen op den bodem der zee uitstrekken, die het vischwater vergiftigen. Dit verklaart misschien, waarom de z. g. *piscár di piedra*, de visch, die *onder den wal* gevangen wordt, veel verdachter en gevaarlijker is dan de visch in de open zee buitgemaakt.

***

Wanneer het waar is, dat elk land de geneesmiddelen voortbrengt voor de ziekten, die daar inheemsch zijn, dan mogen wij ook onder de medicinale kruiden onzer kolonie een of ander kruid als heilzaam tegengift verwachten bij genoemde vergiftiging door visch.

Evenwel de lijst van DR. N. ANSLIJN, voorkomend in het werk van DÑS. G. J. SIMONS, *Beschrijving van 't eiland Curaçao*, bevat er geen enkel. Evenzeer stelde ook de lijst van medicinale kruiden van de FIRMA JOUBERT & Co. (*Botica Nacional*), ingezonden op de Curaçaosche Tentoonstelling van het vorige jaar, mij te leur. Een opgave van de andere collectie, daar aanwezig, van den Heer R. PH. DANIA stond helaas niet ter mijner beschikking. Toch verzekerde men mij op Bonaire, dat er wel degelijk twee inlandsche tegengiften bestaan een aftreksel van *jerba Magdalena*, een kruid met groen blad en witte bloempjes. Ook werd mij nog een ander genoemd, het aftreksel van de bladeren van een welbekenden altijd groenen boom met harde, dikke bladeren, die op Curaçao *sjengól*, ook *hoekoe*, op Bonaire *stengáu*, *hoekoe* en *mata-piscar* genoemd wordt. Mocht dit middel deugdelijk en goed blijken, dan kunnen bovengenoemde lijsten dus weer met twee nieuwe nummers vermeerderd worden.

Nog een ander tegengift van geheel anderen aard, werd mij genoemd, als het meest radicale en beste te zijn n. l. de zwarte geroosterde of gebrande graat van *dezelfde* vergiftige visch, die men gegeten heeft. Deze graat gemalen of geraspt moet gedronken worden met water of sterken drank vermengd, zoodra mogelijk. Dit laatste middel is meermalen deugdelijk gebleken.

Ik vermoed, dat met deze *hoekoe* bedoeld is de *Caesalpinia saponaria*, die DR. ANSLIJN *paloe di habón* noemt. De geraspte bast van dezen boom is werkelijk een uitstekend surrogaat voor zeep. In vroeger jaren, toen in onze kolonie de stangen zeep nog minder in gebruik waren, werd deze geraspte hoekoebast in groote hoeveelheid van Bonaire naar Curaçao uitgevoerd, en tegen 7½ ct. per kan verkocht.

Nog een andere eigenschap van de *hoekoe* houdt verband met ons onderwerp. Niet alleen van de gegeten visch als tegengif, maar ook van de levende visch in het water is de *hoekoe*

---

ter en voornaamste stuwkracht, de eerw. heer Pype, op de meest onbaatzuchtige wijze groote offers aan tijd en geld had gebracht, om eindelijk het lang begeerde, den financiëelen steun van Staat en gemeente te verkrijgen.

Nu nog staat deze achtenswaardige priester, wiens zegenrijk streven hem den dank van zijn geheele natie en tot zekere hoogte ook dien der gansche wereld deed verdienen, aan de spits der onderneming, welke overigens geheel en al in geestelijke handen is, wijl de leermeesters allen fraters zijn.

De omstandigheid, dat hier de zonen van visschers kosteloos de voordeelen van een zoo volkomen opleiding kunnen genieten, verhoogt, natuurlijk, de wezenlijke waarde der inrichting. Dat onder zulke gunstige voorwaarden een verblijdende leergierigheid onder de jeugd der havenkwartieren duidelijk merkbaar is, zal wel niemand verrassen, die den lust tot arbeiden van het belgische volk kent. Men behoeft slechts een blik in de leerzalen te werpen, waar de krachtige jongens met hun door wind en weer gebruinde gezichten, den griffel in de hand en het oog op de schoolbank gericht, aan lange lessenaars zitten en met een geduld, welke men bij die „zeeratten" niet zou zoeken, aan de oplossing van een moeilijke rekensom arbeiden, of in de geheimen van een ingewikkelde zeekaart trachten door te dringen, van welker juiste kennis, wie weet, hoeveel menschenlevens kunnen afhangen.

De leek, die zich zijn zeetong, zijn oesters en zijn kreeft goed laat smaken, heeft zeker geen begrip van de moeilijkheden, de afmattende inspanningen en de gevaren, die moeten overwonnen worden, voordat hij die lekkernijen uit de diepte der zee naar zijn verwenden mond kan brengen. Hoe verbaasd zou hij staan, als hij eens een blik achter de schermen van een visscherschool kon slaan, waar de eenvoudige visschersjongen vaak voor een taak zit, waaraan een jongen van de tweede klas van het gymnasium de handen vol zou hebben. Deugdelijke geographische kennis moet worden opgenomen, en de geheimen van de diepten der zee, met al haar rotsvormingen, zandbanken en stroomingen, moeten worden nagevorscht. Thermometer, barometer, kompas worden verklaard. Het maken en repareeren van de netten, de behandeling van het anker en de kunst om een knoop op twee honderd verschillende wijzen te leggen, dat alles behoort tot het a. b. c. van den leerling. Zijn moedertaal, het Vlaamsch, moet hij, natuurlijk, volkomen leeren beheerschen. En als hij op dat verschillend gebied voldoende is onderricht, verneemt hij, hoe men een zeilschip bedient, hoe men de zeilen maakt en repareert, hoe men stoom en electriciteit kan aanwenden, hoe men zich voor verschillende visschsoorten van verschillend aas bedient, hoe men door middel van sextanten de breedte- en lengtegraden kan bepalen, welke karakteristieke eigenschappen verscheiden zeebewoners hebben enz. enz. Is hij eindelijk theoretisch onderlegd, dan gaat hij van de school naar de zee, waar hij in een cursus van twee of drie weken het aan den wal geleerde practisch kan toepassen.

Zoo kweeken de Belgen een stam van duchtige visschers, beter dan anderen gewapend voor den strijd om het bestaan en de mededinging met andere de vischrijke Noordzee bewerkende volken. (*De Tijd.*)

koe een besliste vijand. Het gebeurt soms, dat de visschers op de plaats, waar zij hunne netten willen samentrekken en ophalen, een roofvisch opmerken, die den talrijken buit, in de netten verward, op het spoor is en achtervolgt. Zulk een visch kan én aan hun vangst én aan de netten veel schade toe brengen. De garaspte bast evenwel van de *hoekoe*, in een doekje gebonden, en op die plaats in het water neergelaten, is een heel eenvoudig middel, om deze roofvisch onmiddelijk uit zijn schuilplaats te verjagen. Maar in zeer geringe hoeveelheid en met veel omzichtigheid moet dit middel toegepast, wil men niet alle visch voor altijd die plaats zien ontvluchten. *Tolo*, op de Westkust van Bonaire, is een plaats, die eertijds zeer rijk was aan visch. Het is nu 5 of 6 jaar geleden, dat de visch daar spoorloos verdwenen is, sinds iemand daar een hoeveelheid geraspte bast van de *hoekoe* in zee geworpen heeft.

Een dergelijke schadelijke uitwerking schijnen ook de bladeren van de wajacá of pokhout (*guajacum officinale*) te hebben. Naar gelang de bewoners van Rincón in aantal toenamen, kwam ook van lieverlede bij de vrouwelijke bewoonsters het prachtige strand aan de Noordzijde meer en meer in trek als een uitstekende gelegenheid om het linnengoed te wasschen. Zooals men weet, worden ook de bladeren van de *wajacá* door de arme bevolking daarbij als zeep gebezigd.

Bejaarde visschers herinneren zich nog zeer goed, hoeveel visch daar aan de *Playa grandi* van den Noordkant eertijds gevangen werd.

Sinds het vuile waschwater van de wajacá-zeep daar wordt weggeworpen, is er evenwel geen kijk meer naar.

R. E.

Nieuwsberichten.

Curaçao

Visscherij.

Dr. Boeke heeft nu ook de Piscadera-baai onderzocht.

⁂

Verleden week zijn weer drie visschersbooten van Bonaire door de venezolaansche kustwachters in beslag genomen. De visschers waren op de Roques-eilanden en werden beschuldigd aldaar ook zout te hebben gegaard uit de natuurlijke zoutpannen, die daar zijn. De wet van Venezuela verbiedt dit. Iedere visscher moet tegelijk met het patent om te mogen visschen ook het noodige zout om zijn visch te zouten te La Guaira vragen tegen zeer hooge vergoeding. Een zestal visschers, die toevallig niet mede in zee waren gestoken, maar op de Roques waren achtergebleven, zijn in een sloep op Bonaire aangekomen.

Nogmaals: Werkvolk-Suriname.

Om de laatste moeilijkheden omtrent de werving van werkvolk voor Suriname op Bonaire weg te nemen, kunnen wij nog melden, dat onze gissing alleszins juist was en het voorschot aan zeer velen, uitbetaald vóór het voorlezen en teekenen van het contract, niet gegeven werd van *Gouvernementswege*, maar van particuliere zijde, waar hun geen geld, maar koopwaren werd verstrekt. Deze wijze van handelen is minstens erg gevaarlijk, daar het aanleiding geeft tot het opdringen van niet noodige, of te dure koopwaren en het vrij besteden van het geld wel eenigszins belemmert. Wij hopen, dat het Gouvernement dergelijke praktijken voortaan zal tegengaan, en nooit of nimmer zal beschermen. Misschien zou het mogelijk wezen, dat van Gouvernementswege bonnetjes werden uitgedeeld of een bewijs van „goedgekeurd" werd gegeven, dat voldoende waarborg biedt en crediet geeft om vóór het ontvangen van het voorschot de noodige inkoopen te doen geheel en al naar vrije keuze van het volk, zoowel wat de waren betreft, als den winkel, waar men koopen wil.

⁂

Een 10-tal Curaçaonaren, wier contracttijd geëxpireerd is, keerden per ss. „Prins Willem III" naar hunne geboorteplaats terug, terwijl een Arubiaan zich als kleine landbouwer hier zal vestigen. Bereids heeft hij een terrein aan het Pad van Wanica gekregen. (*De Surinamer.*)

De Vrijmoedige deelde nog uit *De Surinaamsche Bode* mede: „Hun werd van Bestuurszijde, naar men zegt, het voorstel gedaan zich als kleine landbouwers hier neder te zetten, tegen een premie van ƒ200, doch ze schijnen geen lust er toe te hebben."

Koloniale Raad.

Zitting van den Kol. Raad.

Maandag 27 Maart.

Te behandelen onderwerpen:

1°. Ingekomen stukken.

2°. Ontwerp-verordening vrijstelling van scheepsrechten, etc.

3°. Ontwerp-verordening tot aanvulling van art. 5 der Verordening van 15 Juli 1875.

⁂

Het Voorloopig Verslag over het O. V. om vrijstelling van scheepsrechten te waarborgen aan stoomschepen in vaste vaart op de eilanden etc. luidt buitengewoon gunstig en bevat zeer veel belangrijke mededeelingen. Al de leden waren zeer ingenomen met dergelijke vrijstelling, de groote meerderheid wilde echter daarin nog een uitbreiding zien opgenomen om ook alle scheepsrechten op St. Martin en Saba af te schaffen. Reeds in 1894 werd een dergelijk Ontwerp voor St. Martin door den Gouverneur ingediend, en door den Raad goedgekeurd; doch afkondiging heeft niet plaats gehad. Toen werd dat ontwerp ingediend, omdat de toestand der lagere volksklasse op St. Martin zóó treurig was, dat eene verbetering allernoodzakelijkst werd. Toen echter was de gezamenlijke opbrengst der scheepsbelastingen toch nog ƒ1900, nu voor 1906 nog slechts geraamd op ƒ700, wel een doorslaand bewijs, dat die treurige toestand erg is toegenomen. Op St. Eustatius worden bijna geen rechten geheven, en op Saba daaraan slechts ƒ200 ontvangen. De koloniale kas zal door afschaffing dezer rechten derhalve zoo'n groot nadeel niet lijden, dat dit gemis aan inkomsten een ernstig bezwaar zou kunnen wezen. Noch op het fransche gedeelte van St. Martin, noch op de omliggende eilanden worden eenige, of hoogstens zeer geringe, scheepsbelastingen geheven.

Wil men derhalve onze eilanden in staat stellen om met vrucht tegen de omliggende te concurreeren, dan dient hoe eerder hoe beter tot die afschaffing te worden overgegaan. Reden, waarom deze groote meerderheid meende het Bestuur in overweging te moeten geven de wijziging van de in dat ontwerp-verordening genoemde verordeningen zoo te willen uitbreiden, dat op al de drie Bovenwindsche eilanden alle scheepsrechten of scheepsbelastingen worden afgeschaft.

Twee leden meenden, dat bij een dergelijke wijziging van het ontwerp de Benedenwindsche eilanden Bonaire en Aruba ook daarin moesten worden opgenomen. Hun streven is om zooveel mogelijk en zoo spoedig mogelijk een homogeen belastingstel voor de geheele kolonie te helpen tot stand brengen, maar zij achtten een dergelijke uitbreiding van 't ontwerp thans ontijdig, nu eene al geheele herziening van ons belastingstelsel voor de deur staat en wilden met de bespreking van het voor den handel in deze kolonie zoo gewichtig vraagstuk „al of niet vrijstelling van alle scheepsrechten in de kolonie „liever wachten", tot bij de behandeling van de geheele herziening van het stelsel.

De overige leden meenden weer, dat de toestand der Bovenwindsche eilanden door hun ligging te midden van vreemde, sterk concurreerende eilanden geheel verschillend is van die op Bonaire en Aruba en dat de afschaffing der scheepsbelasting den handel tusschen de drie eilanden onderling zal doen toenemen.

De Gouverneur wijst in zijn M v. A. op St. Eustatius, waar de scheepsrechten zeer gering zijn, en toch geen hoogeren bloei van den handel veroorzaken, daarbij, volgens onze meening, echter vergetend, dat St. Eustatius nog geen steiger heeft, welke ook hoog noodig is om handel en scheepvaart te bevorderen. Al is een eiland nog zoo vrij van belasting, maar totaal ongenaakbaar voor de schepen, dan zal de handel daar toch niet opleven.

De Gouverneur is het eens met die leden, die meenen, dat de gewenschte uitbreiding van afschaffing der scheepsrechten tegelijk aan alle eilanden moet worden gegeven. Z. H. E. G. vindt het daarom evenzeer ontijdig thans tot deze uitbreiding over te gaan, nu spoedig een algeheele herziening van ons belastingstelsel te verwachten is, en hoopt dat de Raad het aangeboden ontwerp ongewijzigd zal goedkeuren.

⁂

De heeren M. S. L. Maduro, Voorzitter, J. Möller, Ondervoorzitter, en de heeren C. Gorsira, Morris E. Curiel, My C. Henriquez, leden van den Kolonialen Raad, brachten Donderdagmorgen een bezoek aan het krankzinnigengesticht. Door den Geneesheer en den Directeur rondgeleid, namen zij alles aandachtig op en hoorden met belangstelling de redenen, waarom zulk een groote vernieuwing en uitbreiding der gebouwen, als op de Begrooting werd voorgesteld, noodzakelijk werd geacht. Zulk een bezoek getuigt zeker van het oprecht verlangen van den Kol. Raad om met kennis van zaken te kunnen oordeelen en verdient onze volle instemming en dankbaarheid. Bijna anderhalf uur lang brachten de heeren in het gesticht door.

Katoen-cultuur.

In *The New-York Times* van 6 Maart ll. lazen wij, dat Dr. B. I. Galloway, chef van het landbouwbureau, aan een planter den raad had gegeven katoen te verbouwen. Deze beplantte in Terry Country in Texas 20 acres onder toezicht en leiding van het landbouwbureau. Alle planters beweerden, hij zou slechts 700 dollars maken van zijn 20 acres, maar hij verdiende 2,200 of 1500 dollar meer. En dankte deze overwinst aan de goede keuze van het zaad, het bewerken en schoonhouden van den grond volgens de nieuwste eischen der landbouwkunde.

Onderscheiding.

De heer J. H. J. Hamelberg is door de Fransche Regeering benoemd tot *Officier d'Académie*. Onze welgemeende gelukwenschen voor deze nieuwe appreciatie van zijn groote talenten.

Onze Financien.

Bonaire bracht in het 4de kwartaal ƒ8,862,09 op aan belastingen, dat is te zamen met de ƒ22,084,49 der vorige drie kwartalen ƒ30,946,58, of ruim ƒ4000 meer dan de raming.

Aan inkomsten van onderscheiden aard in het 4de kwartaal ƒ1,100.74½ ontvangen, in de overige kwartalen ƒ4,766.89½, te zamen dus ƒ5,867.64 of ƒ1,500 boven de raming. In het geheel bracht Bonaire gedurende 1904 op ± ƒ36,500, terwijl de uitgaven voor 1906 geraamd werden, afgezien van de pensioenen, op ƒ38.500. Hopen wij, dat dit eiland deze ƒ2000 in twee jaar nog wel kan inhalen, zoodat de inkomsten in 1906 aan de uitgaven gelijk zijn, zoo mogelijk overtreffen.

Manoeuvres.

Hedenmorgen 5 uren moesten de Scherpschutters reeds op het appèl zijn om zich gereed te maken naar Hato te vertrekken. De laatste divisie van het garnizoen kwam gisteren onder Luitenant J. H. Lamour terug onder begeleiding der muziek en nu zouden de scherpschutters hun oefeningen houden, er zou geschoten worden tot op 600 Meters afstand. Heden avond keeren zij met muziek terug.

Regenval.

Gisteren verraste ons *De Cur. Cour.* met een statistiek over den regenval gedurende de maand Januari op het eiland Curaçao.

		mM.
Op het fort Amsterdam		28,45
Op Plantage	Knip	39
„ „	Daniel	3
„ „	Kl. St. Martha	64,8
„ „	Savonet	33,9
„ „	Veeris	19,7
„ „	Noordkant	23,5
„ „	Groot St. Joris	24,6
„ Seinpost Oost-Divisie		34,4
„ Quarantaine Beekenburg		24,1

Dit staatje geeft reeds een prachtig overzicht, hoe ongelijk de regen hier valt.

Havennieuws.

H. M. *Kortenaer* zal over eenige weken naar de Bovenwindsche eilanden vertrekken.

Dankbetuiging.

In dank ontvangen een tijdtafel van de Red „D" booten gedurende het volgende trimester.

De Cur. Hypotheekbank.

In dank ontvingen wij het verslag over 1904.

In den loop van 1904 heeft 't Bestuur zich genoodzaakt gezien de effecten van 12 schuldenaren ter invordering van kapitaal en verschuldigde rente in het openbaar te verkoopen en werd ter vermijding van verlies door aankoop eigenaar van 16 dier alzoo verkochte goederen; daarentegen werden gedurende dat jaar door de Instelling 4 van de aan haar toebehoorende onroerende goederen uit de hand verkocht. Het verlies geleden bij den verkoop van effecten bedraagt *f* 2,254,77, de winst over 1904 bedroeg *f* 19,552,53 tegen *f* 19,703,17 over 1903, waardoor in den loop van het jaar 1904 aan elken aandeelhouder een bedrag van *f* 350 kon worden uitgekeerd als aandeel in de winsten.

Buitenland.

VENEZUELA.

In *The Catholic News* van Trinidad lazen wij het volgend telegram uit Philadelphia dº. 13 Maart: Onder protest deelde de Venezolaansche Consul aan President Roosevelt mede, dat er een revolutionair complot bestond tegen President Castro, en verklaarde, dat reeds een schip, toegerust voor den oorlog geharterd was.

President Castro heeft order gegeven *Restaurador* in gereedheid te brengen, omdat hij het voorzichtiger vindt op zijn hoede te wezen en zelf de expeditie tegen te houden, dan te steunen op het verbod van de Vereenigde Staten.

DE OORLOG.

't Is droevig, wat ons de kabel seint. Enorme verliezen aan beide kanten, de Japanneezen blijven voortgaan de Russen te vervolgen en trachten hen in te sluiten. Een groote geldleening werd in Rusland zelf volteekend, maar daar de opstand der buitenbevolking aanhoudt, schijnt de Czaar niet in staat veel troepen weg te zenden. Naar het heet, is het der vredespartij gelukt den Czaar te overtuigen, dat het thans noodzakelijk is geworden den oorlog te eindigen. Wij hopen het, maar vreezen, want over 10 dagen zouden de vijandelijke vloten elkander ontmoeten.

Misschien wil men nu nog een laatste wanhopige poging wagen. Arme strijders!

Ingezonden Mededeelingen.

Advertentien.

Bekendmaking.

De publieke verkoop van ZILVEREN, GOUDEN en JUWEELEN VOORWERPEN, beleend ter *Spaar- en Beleenbank* van den 12den October 1903 t/m den 2den Maart 1904, onder Nº. 1 **R** t/m Nº. 5000 **R** zal plaats hebben op DONDERDAG den 30sten Maart a. s. en volgende Donderdagen.

Belanghebbenden worden verzocht den verkoop te voorkomen, door de aanzuivering der verschuldigde interesten.

Curaçao, den 23sten Maart 1905.

De Voorzitter,

A. JESURUN.

Drukker:

ALFREDO F. SINTIAGO.